

Avsaknad av en samordnad vårdplan innebär inte att ett yrkande om öppen vård enligt lagen om rättspsykiatrisk vård kan avvisas.

Lagrum:

16 a § och 16 b § lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård

A.M. var sedan lång tid tillbaka föremål för rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning. Periodvis hade han sedermera vårdats i öppen form enligt lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, LRV, men han var sedan den 6 maj 2012 intagen för sluten vård enligt samma lag.

Förvaltningsrätten i Göteborg beslutade den 26 juli 2012, efter anmälan av chefsöverläkaren, att den slutna rättspsykiatriska vården av A.M. skulle fortsätta.

A.M. överklagade förvaltningsrättens dom och yrkade att kammarrätten skulle lämna chefsöverläkarens ansökan om fortsatt sluten vård utan bifall och i stället besluta om vård i öppen form.

Kammarrätten i Göteborg (2012-09-20, Grankvist, Falkendal, Brüsin, referent) beslutade att avvisa A.M:s överklagande med motiveringen att kammarrätten var förhindrad att pröva frågan om vård i öppen form eftersom det i målet saknades den särskilda utredning som föreskrivs i 16 b § andra stycket LRV (jfr RÅ 2010 ref. 105).

A.M. överklagade kammarrättens beslut och yrkade i första hand att Högsta förvaltningsdomstolen skulle återförvisa målet för prövning i kammarrätten. I andra hand yrkade han att chefsöverläkarens anmälan om fortsatt sluten vård skulle lämnas utan bifall och att vården skulle ske i öppen form enligt LRV. Vidare yrkade A.M. muntlig förhandling och att en sakkunnig skulle förordnas att yttra sig över hans psykiska tillstånd. A. M. anförde bl.a. följande. Det av kammarrätten åberopade rättsfallet RÅ 2010 ref. 105 avsåg en patient som vårdades utan särskild utskrivningsprövning. I hans eget fall är det fråga om rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning, som regleras i bl.a. 16 b § LRV. I en lagkommentar anges att det formellt sett är möjligt att besluta om öppen vård även i de fall då chefsöverläkaren anser att vården bör ske i sluten form. Kammarrätten var således inte förhindrad att pröva yrkandet om öppen vård trots att det i målet saknas den särskilda utredning som föreskrivs i 16 b § andra stycket LRV. Vidare innebär utredningsskyldigheten enligt 8 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) att förvaltningsdomstol bör inhämta den utredning som chefsöverläkaren ska tillhandahålla när det finns anledning att tro att vården kan ske i öppen form.

Högsta förvaltningsdomstolen (2013-03-06, Melin, Sandström, Almgren, Nymansson, Rynning) yttrade:

Skälen för avgörandet

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Enligt 16 a § LRV ska en fråga om särskild utskrivningsprövning prövas av förvaltningsrätten efter anmälan av chefsöverläkaren eller efter ansökan av patienten.

I 16 b § LRV föreskrivs att om chefsöverläkaren vid anmälan enligt 16 a § anser att den rättspsykiatriska vården ska fortsätta, ska det anges om vården bör ges som slutet eller öppen rättspsykiatrisk vård. I anmälan om öppen rättspsykiatrisk vård ska det anges vilka omständigheter som utgör grund för tvångsvården och vilka särskilda villkor som rätten bör föreskriva. Till anmälan ska det fogas en sådan samordnad vårdplan som anges i 7 a § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, LPT. Därutöver ska det lämnas en särskild redogörelse för risken för att patienten till följd av sin psykiska störning återfaller i brottslighet som är av allvarligt slag och för de insatser som har planerats för att motverka att han eller hon återfaller i sådan brottslighet.

En samordnad vårdplan ska enligt 7 a § första stycket LPT innehålla uppgifter om det bedömda behovet av insatser från landstingets hälso- och sjukvård och kommunens socialtjänst eller hälso- och sjukvård, beslut om insatser, vilken enhet vid landstinget eller kommunen som ansvarar för respektive insats, och eventuella åtgärder som vidtas av andra än landstinget eller kommunen. Av andra stycket följer att vårdplanen ska upprättas av chefsöverläkaren, om han eller hon bedömer att patienten kommer att vara i behov av insatser enligt första stycket i samband med öppen rättspsykiatrisk vård. Vårdplanen ska utformas i samarbete mellan de enheter vid kommunen eller landstinget som svarar för insatserna. Vårdplanen är upprättad när den har justerats av enheterna.

I RÅ 2010 ref. 105, som avsåg rättspsykiatrisk vård utan särskild utskrivningsprövning, uttalade Högsta förvaltningsdomstolen att det följer av bestämmelserna i 12 a § LRV i förening med 7 § fjärde stycket och 7 a § LPT att en domstol inte kan besluta om övergång till öppen vård utan att det finns en sådan utredning som chefsöverläkaren enligt de angivna lagrummen ska tillhandahålla.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

Även beträffande en person som dömts till rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning gäller att en domstol inte kan besluta om öppen rättspsykiatrisk vård utan att det finns en sådan utredning som chefsöverläkaren ska tillhandahålla (16 b § andra stycket LRV).

En sådan utredning fanns inte i målet hos kammarrätten. Detta förhållande innebär emellertid inte att det fanns förutsättningar för kammarrätten att avvisa yrkandet om att vården skulle ges i öppen form. Kammarrätten borde således ha prövat yrkandet i sak.

Förvaltningsrätten i Göteborg har i dom den 7 februari 2013 (mål nr 969-13) beslutat att den slutna rättspsykiatriska vården av A.M. ska fortsätta. Sedan domstol således på nytt prövat frågan om den slutna rättspsykiatriska vårdens bestånd föranleder hans överklagande inte någon Högsta förvaltningsdomstolens vidare åtgärd.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen avskriver målet.

Mål nr 5691-12, föredragande Wännström

Rättsfall: RÅ 2010 ref. 105.